

coolia

Contactblad van de Nederlandse Mycologische Vereniging

Redactie: J. B. Jansen, Paul Windhausenweg 26, Breda

F. A. v. d. Bergh, Lamb. Doomerstraat 55, Alkmaar

Over *Ascotremella faginea* (Peck) seaver.

Op 24 nov. vond ik in het Dijkgatbos in de Wieringermeerpolder op een op de grond liggend beuketakje een zeer veel op *Tremella foliacea* gelijkende zwam, die ik toch niet helemaal vertrouwde. Thuisgekomen heb ik van het ongeveer 2,5 cm. dikke takje met zijn aangroei een kleuren-dia gemaakt en het eerst maar eens in de koelkast gelegd want aan *Tremella* begin je nu een keer niet zo gauw. Na enige dagen had ik moed en U begrijpt mijn verbazing en ook opluchting, toen ik met het microscoop asci vond. Dat maakte e.e.a. eenvoudiger voor mij en ik kwam dan ook zonder veel moeite met Dennis en Moser op *Neobulgaria foliacea* (Bresadola) Dennis uit. Het ding wordt zeldzaam genoemd en het blijkt op het Rijksherbarium dan ook niet aanwezig te zijn. Dit alles billijkt een nauwkeuriger beschrijving en gesnuffel in de literatuur.

De gelatineuze aaneengegroeide klodders waren 1-4 cm. lang, 1-2 cm. breed en tot 1,5 cm. hoog. De kleur was licht- tot donkerbruin met een violet zweem. Een jonger exemplaar was veel lichter van kleur. De vorm was onregelmatig bolvormig gelobd, soms hersenachtig geplooid, vooral het jonge ding. Het groeide op de schors van het takje. Omdat de zwam bijna onbekend is, heeft een bevriend collega (tandarts) er voor mij een fraaie tekening van gemaakt. (fig. 1)

Op 30 aug. 1969 vond ik tijdens de excursie van de N.M.V. bij Bentheim (ook kalkrijk) enige exemplaren op een grotere beuketak en ook weer op de schors. Niemand wou mij geloven, dat het wel eens een Ascomyceet kon zijn maar microscopisch onderzoek gaf mij gelijk. Dezen waren groter maar jonger en asci waren nog niet aanwezig. Nadat ze enige dagen bij mij thuis in de tuin hadden gelegen, kon ik wel asci met nog jonge sporen vinden.

Mijn microscopische bevindingen zijn (fig. 2): Asci 75-90 μ . niet of zwak amyloid, echter de Bentheimse vondst was duidelijker amyloid. Paraphysen 2-3 μ . dik, filiform, zeer talrijk. Sporen 7,5-9 x 4-4,5 μ . Jonge sporen hebben 2 oliedruppels, bij rijpe sporen zijn niet of nauwelijks oliedruppels te zien. Dikte van de hyphen van het vlees of medulla 1,5-5 μ . Tevens vond ik bij beiden en het meest bij de jonge exemplaren conidien van 6-7,5 x 3-4 μ , echter niet in die grote hoeveelheden zoals meestal gebruikelijk is. De conidiophoren bevinden zich in onrijp hymenium. De wand van de top van zo'n conidiophore verdikt zich en snoert dan een conidium af. (fig. 2a en b). De conidiën vertonen dan ook duidelijk een afgeplatte zijde, waar de afsnoering heeft plaats gehad.

fig. 1 *Ascotremella faginea*
habitus. Iets verkleind.

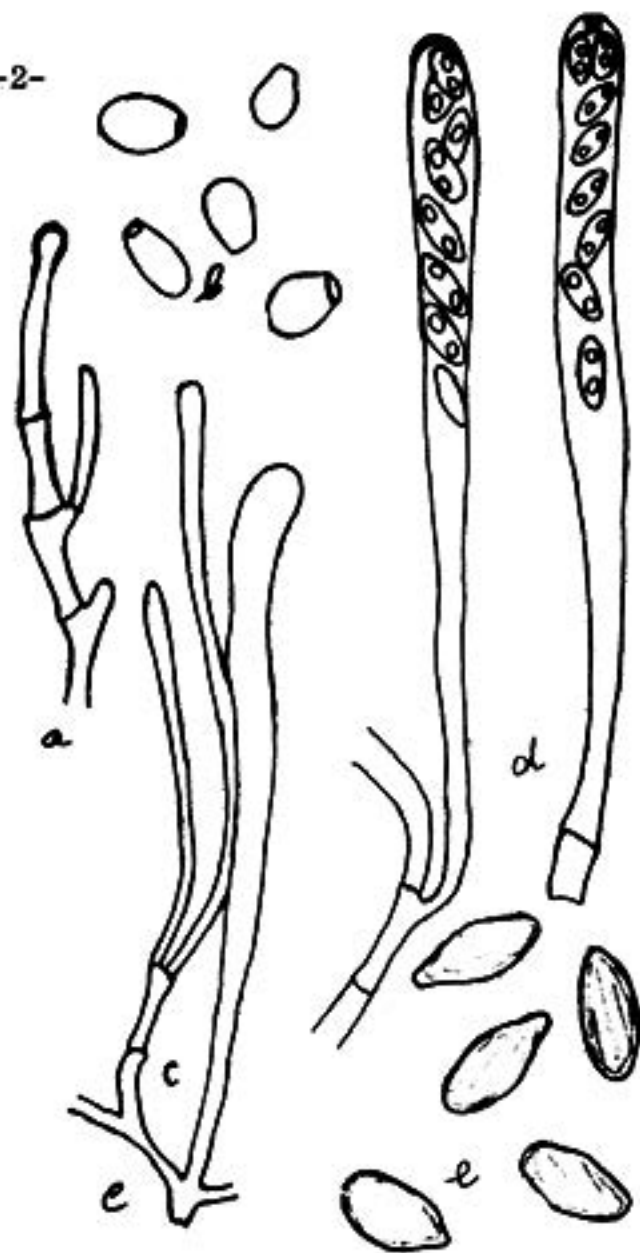

fig. 2 *Ascotremella faginea*

- a conidiophore 450 x
- b conidiën 750 x
- c parafysen en jonge ascus 450 x
- d asci 450 x
- e rijpe sporen 750 x

Nu oppert Dennis, dat het wel eens zo zou kunnen zijn, dat *Neobulgaria foliacea* niet meer is dan een overontwikkelde vorm van *Neobulgaria pura* daar de microscopische kenmerken van beiden niet zouden verschillen. Hij moedigt nader onderzoek op dit gebied aan.

In een nummer van Westfälische Pilz-briefe schrijft dr. Jahn, dat hij *N. pura* in zijn groei heeft gevolgd en inderdaad een vergroting, bruinwording en vervorming heeft waargenomen en dat hij zich achter de opvatting van Dennis stelt. Maar overtuigend was het niet.

Macroscopisch verschilt deze zwam zoveel van *N. pura*, dat e.e.a. mij stug lijkt. Er zal dus niets anders opzitten dan een *N. pura* uit mijn voorraadje te halen en onderzoeken of er toch wel verschillen te vinden zijn.

En die zijn er!

De asci van *N. pura* zijn 70-75 x 7,5 mu. (korter en dikker). Paraphysen 2 mu. dik (dunner) en rechte. Sporen 6-7 x 3 mu. (kleiner). De rijpe sporen hebben duidelijk waarneembare oliedruppels en zijn ovaal van vorm. Hebben dus niet die afgeronde ruitvorm, die die van *N. foliacea* hebben en ook niet die toespitsing aan één kant. De hyphen van de medulla zijn 1-2,5 mu. dik (dunner), en er zijn geen conidiën (fig. 3). Ten overvloed heb ik nog zo'n mooi tekeningetje laten maken om het grote verschil in habitus aan te tonen (fig. 4). De oude exemplaren van *N. pura* die ik heb gezien, voldoen aan de beschrijving van Jahn maar lijken niet op mijn vondst en de jonge apothecia van beiden lijken helemaal niet op elkaar.

In dit stadium van mijn vergelijking tussen deze twee vroeg ik dr. Maas Geesteranus of ik het bij het rechte eind had maar ook of ik niet weer open deuren in ging trappen. Hij was zo vriendelijk mij recente literatuur toe

te zenden, waaruit bleek, dat beide vragen bevestigend beantwoord dienen te worden.

Mijn vondst is n.l. helemaal geen vorm van *N. pura*. In 1930 heeft Seaver deze fungus de geslachtsnaam *Ascotremella* gegeven met als type *Haematomyces faginea* Peck. De nieuwe combinatie werd toen dus *Ascotremella faginea* (Peck) Seaver. In 1956 heeft Dennis al de mogelijkheid aangeduid, dat *Neobulgaria foliacea* best eens een *Ascotremella* kon zijn. In een later geschreven artikel door Irma J. Gamundi en R.W.G. Dennis in *Darwinia* van 1969 wordt uitgebreid op de hele kwestie ingegaan. Het verrassende is nu, dat zij op de sporen, ongeveer in de lengterichting, strepen hebben gevon-

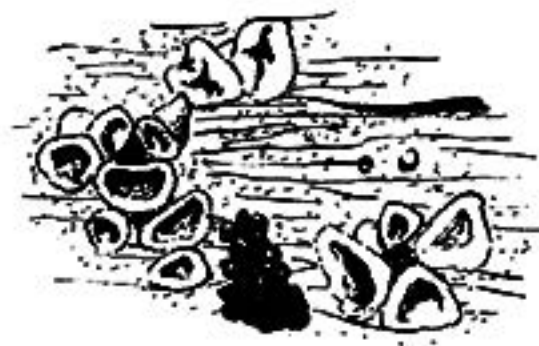

fig. 4 *Neobulgaria pura*, detail

moeten worden, schrijven zij. Mijn vondst is zoals nu gebleken is: *Ascotremella faginea*.

Mevrouw Tortić uit Yougo Slavië heeft, zoals zij schrijft, precies dezelfde ervaringen opgedaan als ik, alleen eerder en heeft ook pas de strepingen op de sporen waargenomen, zij het met moeite, na door Dennis hierop attent gemaakt te zijn. Met Melzer zouden ze het beste te zien zijn maar ik vond ze met Chrésyl-blauw het meest zichtbaar.

Maar er is nergens iets te vinden over het produceren van de conidiën en misschien, dacht ik, is dit verschijnsel wel van zo weinig belang, dat het vermelden niet de moeite waard is. Dr. Maas Geesteranus adviseerde mij hierover contact op te nemen met J. Gremmen in Wageningen, want hijzelf kan hier weinig over zeggen.

De heer Gremmen vindt de vorming van conidiën wél belangrijk en zeker het vermelden waard. Het is n.l. bekend, dat lang niet alle Ascomyceten conidiën vormen en in dit geval is het dus zeker een nieuw gezichtspunt. De conidiophoren zien er niet uit als die van een parasiet, waarbij zij niets met de fungus te maken hebben. Maar alleen proeven in reïncultuur kunnen hierover uitsluitsel geven. In reïncultuur worden meestal gemakkelijker conidiën dan sporen gevormd.

Overbodig te zeggen, dat ik graag vers materiaal toegestuurd zou willen hebben, waarmee de Heer Gremmen dan aan de gang wil gaan, zoals hij mij beloofde.

Ik heb in de genoemde literatuur materiaal vermeld gevonden uit N. en Z. Amerika, Japan en uit Europa Groot Brittannië, Zwitserland, Denemarken, Duitsland en Yougo-Slavië. Hier komt dus nu Nederland bij.

Summary:

In the Wieringermeerpolder (nov. 1968) and near Bentheim (Germany) in aug. 1969 I found *Ascotremella faginea*. All characteristics agree on the recorded literature, however it was difficult to observe the striated walls of the spores. But I found in the literature nothing about conidia (fig. 2a-2b) which I found especially in the young fungi among the asci. Only culture-experiments can solve this problem.

den, die moeten ontstaan zijn uit het buitenste membraan, dat iets rimpelig om de spore sluit. (fig. 2 e). Nog een verschil met *Neobulgaria* is het excipulum. Bij *Ascotremella* bestaat dit uit cellen loodrecht op het oppervlak gerangschikt en bij het andere evenwijdig. De diagnose van het Genus *Ascotremella* zal aangepast

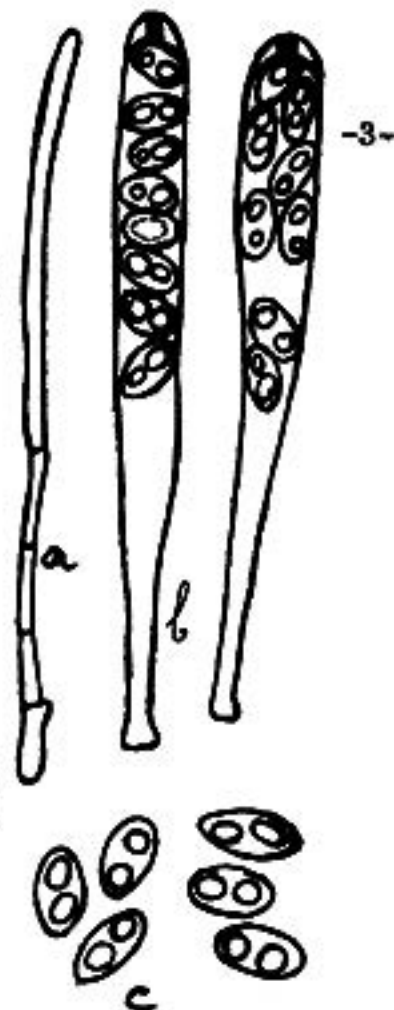

fig. 3 *Neobulgaria pura*
a paraphysen 450 x
b asci 450 x
c sporen 750 x

Literatuur:

- Dennis, R.W.G. (1956) A revision of the British Helotiaceae in the Herbarium of the Royal Botanic Gardens, Kew, with notes on related European species, in Mycol. Pap. 62 :165-167, 1956.
- Dennis, R.W.G. (1968) British Ascomycetes.
- Gamundi, I.J. and Dennis R.W.G. (1969) The Status of *Ascotremella faginea* Seaver (Fungi Helotiales) in Darwinia 15 : 14-21.
- Jahn, H. (1963) Westfälische Pilzbriefe 6 (8): 164.
- Moser, M. (1963) Ascomyceten Band II a. Stuttgart.
- TortiĆ, M. (1970) Über *Ascotremella faginea* (Peck) Seaver und ihren bisher südlichsten Fund in Europa, Schweizerisches Zeitschrift für Pilzkunde, Januar 1970: 5-7.

J. Geesink.

De „Stercorarius groep” van het geslacht coprinus.

De soorten, die behoren tot de groep *Vestiti* (J.E. Lange) van het geslacht der Inktzwammen (*Coprinus*), zijn gekenmerkt door het bedekt zijn van de hoed met een opvallend grof bepoederde, wollig rulle toplaag, die gemakkelijk met de vinger is weg te vegen. Delen ervan zijn als regel ook aan de steelbasis te vinden. Aan die steelbasis en ook aan de hoedrand is deze laag wat meer vezelig.

Deze laag is het velum, dat in het jeugd stadium de gehele zwam omhult (velum universale). Met een sterke loupe en zeer fraai onder een sterk vergroten- de binoculaire loupe, is te zien, dat het velum bestaat uit een dichte massa glazige bolletjes. Het aspect doet denken aan caviaar. Bij microscopisch onderzoek blijken deze bolletjes met een uiterst kort steeltje gehecht te zijn op een systeem van zich vertakkende, zeer dunne hyphen. Dit is wat moeilijk waar te nemen op het midden van de hoed, maar beter aan de hoedrand en aan de steelbasis. Waar het aspect van het velum, zoals reeds boven gezegd, wat meer vezelig is. De bolletjes hebben wij *spherocyten* genoemd (in de literatuur heten ze *spherocysten*). Bij alle soorten van de *Vestiti* groep klonteren die spherocyten naar de top van de hoed toe in toenemende mate samen tot rulle wrachtige conglomeraten, die bovendien bruin

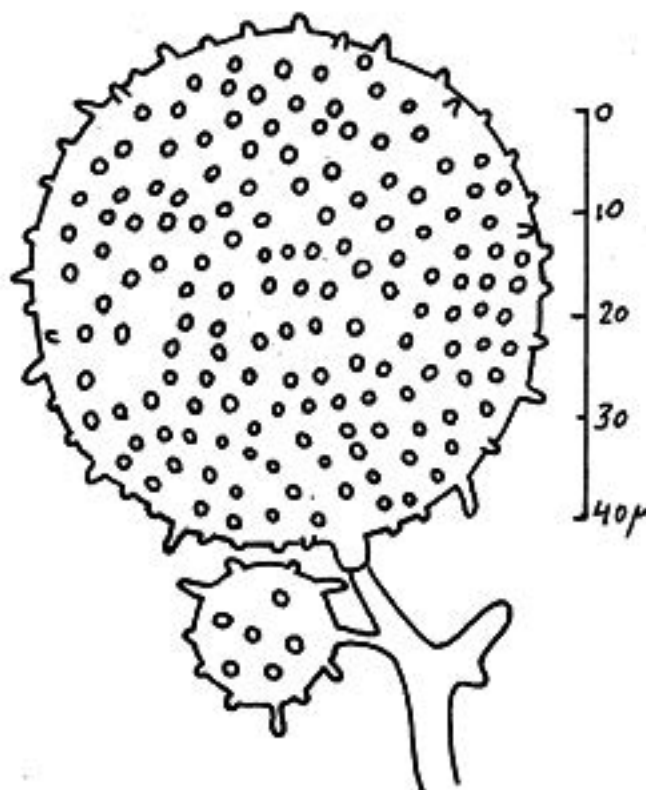

fig. 1 *Copr. stereorarius*
Spherocyt van hoedvelum